

РЕВНОЩІ ЯК ФАКТОР ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ КОНФЛІКТІВ В РОДИНІ (НА ПРИКЛАДІ ОПОВІДАННЯ З. ЛЕНЦА «СУПЕРНИЦІ»)

JEALOUSY AS A FACTOR OF INTERNAL AND EXTERNAL CONFLICTS IN THE FAMILY (ON THE EXAMPLE OF «THE RIVALS» BY Z. LENTS)

Ревуцька С.К.,

orcid.org/0000-0002-8969-1295

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземної філології та соціально-правових дисциплін
Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Стаднійчук С.В.,

orcid.org/0009-0001-0496-3969

студент

Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Вітчизняна наука, не маючи достатньої кількості перекладів українською мовою художніх творів зарубіжних письменників, тривалий час послуговувалася російськомовними перекладами, що створювало низку проблем у сприйнятті твору. Увага ж аналізу почуттів у творі-перекладі також приділена принагідно.

У межах статті детально проаналізовано усі переживання головних персонажів оповідання З. Ленца «Суперниці» у перекладі А. Роліка. Головна увага була прикута до зображення й аналізу змісту, форм і функцій емоцій, почуттів, станів і мислення жіночого образу Сандри.

Інтерпретація психіки персонажа художнього твору в оповіданні З. Ленца «Суперниці» засвідчила надзвичайно складний процес заглиблення автора в переживання персонажів. З'ясовано, що аналіз дружини головного персонажа її почуттів досить часто подається крізь бачення чоловіка, що ускладнює їх тлумачення, збільшуючи варіативність. Не спрощує цей процес і гендерний фактор: чоловічий погляд на ревнощі жінки присутній двічі: авторський і персонажний. При цьому сам чоловік є учасником конфліктної ситуації і причиною хвилювань Сандри. Справжньою першопричиною ревнощів є неупевненість у собі, яка породжує сумніви щодо щирості почуттів чоловіка, а далі додається імпульсивність і обставини. Упродовж всього твору автор простежує процес формування і вияви ревнощів на різних етапах, однак, в критичних моментах твору, здійснити психологічний аналіз почуттів покладає на читача. Загалом, ревнощі подаються не просто як руйнівний фактор у взаєминах чоловіка і дружини, а швидше як надумане переживання, породжене імпульсивністю і надмірною уявою. Недаремно для образу суперниці автор обирає не реальну жінку, а персонаж картини, при цьому наділяючи її всіма характеристиками суперниці.

Високий рівень психологічної напруги утримується від початку і до кінця оповідання як у реципієнта, так і у персонажів, що робить твори З. Ленца досить цікавими у плані дослідження психологічних процесів у художньому творі і психологізму твору загалом.

Ключові слова: психологічний аналіз, ревнощі, психоаналітична інтерпретація, переживання персонажа, жіночі прояви ревнощів.

Lacking a sufficient number of translations of foreign writers' fiction into Ukrainian, national scholarship has relied on Russian-language translations for a long time, which created a number of problems in the perception of the work. Attention to the analysis of feelings in the translated work is also paid from time to time.

The article analyses in detail all the experiences of the main characters of the story «Rivals» by Z. Lenz in translation by A. Rolik. The main attention is paid to the depiction and analysis of the content, forms and functions of emotions, feelings, states and thinking of the female character of Sandra.

The interpretation of the psyche of a character in a work of fiction in Z. Lenz's story «Rivals» shows an extremely complex process of the author's immersion in the worryings of the characters. The main character's wife's analysis of her feelings proved to be often presented through her husband's vision, which complicates their interpretation and increases their variability. The gender factor does not simplify this process either: there are two man's views on a woman's jealousy: the author's and the character's. At the same time, the man himself is a participant in the conflict situation and the cause of Sandra's worries. The real root cause of jealousy is self-doubt, which gives rise to doubts about the sincerity of a man's feelings, and then impulsiveness and circumstances can be added. Throughout the story, the author traces the process of formation and manifestation of jealousy at different stages, but at critical moments of the work, he entrusts the reader to carry out a psychological analysis of feelings. In general, jealousy is presented not just as a destructive factor in the relationship between husband and wife, but rather as a far-fetched experience generated by impulsiveness and excessive imagination. It is not for nothing that the author chooses not a real woman, but picture character for the image of a rival, while endowing her with all the characteristics of a rival.

A high level of psychological tension is maintained from the beginning to the end of the story both by the recipient and the characters, which makes Z. Lenz's works quite interesting in terms of both fiction psychological processes studying and the psychology of the work in general.

Key words: psychological analysis, jealousy, psychoanalytic interpretation, character's worryings, female manifestations of jealousy.

Постановка проблеми. Питання психоаналітичної інтерпретації художнього твору в літературознавстві не є новим. Спроби аналізувати письменників і їх персонажів були здійснені ще після виокремлення психології, як окремої науки в кінці XIX ст. Після появи праць З. Фрейда, вітчизняне літературознавство зарясніло цілою низкою праць полемічного характеру С. Балея, А. Халецького, М. Перліна та інших. За останні 30 років маємо серйозне переосмислення класичної теорії психоаналізу, методології аналізу, психологізму твору тощо. Досить обережно науковці беруться за аналіз емоційно-вольової сфери персонажів у перекладах, адже це є досить складний і прискіпливий процес вивчення емоцій, почуттів, станів, психоаналітичних прийомів зображення психіки персонажа, а, можливо, й автора тощо.

І справа не у відсутності інструментарію для подібного наукового пошуку, а скоріше у невеликій кількості перекладених текстів українською мовою. Так, поодинокі переклади оповідань Зігфріда Ленца датуються ще 1979 роком, а потім у 2016 році у журналі «Всесвіт» було надруковано ще кілька.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Зігфріда Ленца у вітчизняній науці представлена здебільшого працями лінгвістичного характеру (В. Волошук, О. Кучма,). Однією з найгрунтовніших праць у цьому напрямку є дисертація В. Волошук «Лінгвостильові особливості ідіолекту З. Ленца в малих епічних жанрах», де науковець прослідковує еволюцію ідіолекту письменника, відзначаючи при цьому мовленнєві засоби відтворення психологічного стану персонажів. Наукові розвідки А. Шаронової спрямовані на вивчення художніх образів, гуманізму письменника, його літературну діяльність у Групі 47. Романістика Зігфріда Ленца досліджена детальніше, зокрема «Урок німецької», «Перебіжчик». Так, Т. Басняк здійснила спробу аналізу солдата Вальтера Проска його мислення, спогадів, і провела паралелі із травмою самого автора, який почав писати «заради того, щоб зрозуміти, як могло статися усе те, у що я був втягнений (Друга світова війна)» [1, с. 168]. Що стосується досліджень психічних явищ персонажів (емоцій, почуттів, процесів мислення, пам'яті) чи пов'язаних із ними питань взаємовідносин між людьми у творі, то й взагалі обмаль, особливо у перекладених українською мовою текстах.

Постановка завдання. У межах цієї розвідки маємо на меті здійснити психоаналітичний аналіз головних персонажів оповідання Зігфріда Ленца «Суперниці», у перекладі українською

мовою А. Роліка. Головна увага буде прикута до зображення й аналізу змісту, форм і функцій емоцій, почуттів, станів і мислення жіночого образу Сандри.

Виклад основного матеріалу. У самій назві оповідання уже закладено основну суть конфлікту твору: зіткнення, протистояння двох жінок і пов'язані з цим переживання. Суперницями у творі виявляються образ загадкової Антонії, зображеної на картині одного з учнів Ель Греко, – з одного боку, і Сандра, дружина головного персонажа твору Детлефа Крелла, – з іншого. У тлумачних словниках «суперник» подається у декількох значеннях: «той, хто, поряд з іншим домагається кохання» і «той, хто має однакові з ким-небудь якості, достоїнства, заслуги» [2, с. 1415]. Дослідники Ленца неодноразово вказували на те, що письменник у творах часто залишає на розсуд читача певні ситуації, даючи йому можливість домислити її завершення. У випадку з назвою, маємо подібне: сприйняття першого значення змальовує в уяві читача зіткнення двох різних типів характерів, що є причиною суперництва, в іншому ж – схожі типи, але з різною духовною силою, що й спонукає до встановлення першості.

Знайомство з Антонією відбувається крізь призму сприйняття її Детлефом: це не картина, а жінка, до якої він поспішає, як на побачення. У самому описі картини-персонажа також спостерігається захоплення чоловіка не художньою майстерністю картини, а її персонажем: його манить її краса, якої він не бачив до цього, заорожує настійний погляд, в якому він читає виклик з питанням, а у скривлених губах вбачає ймовірний «біль, пов'язаний зі спогадами» [3, с. 203]. Навіть пустий стілець на картині охоронець сприймає як сигнал очікування на нього, запрошення на побачення. Тож, перед читачем не реальна людина, а образ в уяві Детлефа Крелла, що, ймовірно, є його ідеалом жінки.

Дружину він згадує мимоволі, йому вона бачиться радісною, турботливою, «імпульсивною натурою» [3, с. 203], яка наспівує зранку пісні – і все це цілком відповідає сангвіністичному темпераменту жінки, яка упевнена у собі. Цікавим є також і той факт, що у своїх спогадах Детлеф не згадує про дружину, як кохану, це дівчина, яку він уперше поцілував ще у шкільні роки, а невдовзі вони й одружилися. Про почуття з його боку мова не йдеться, шлюб був вигідним для хлопця, бо згадується неабияка допомога батьків Сандри.

Для дружини почуття чоловіка були важливими: «Сандра за будь-якої нагоди запитувала в нього, чи він її ще кохає» [3, с. 203–204]. Таке

безпричинне запитування свідчить про наявні сумніви і внутрішній конфлікт у душі жінки, який породжує її неупевненість з одного боку, а з іншого – напругу в стосунках із чоловіком: наявні сумніви у його почуттях посилюються його неоднозначною відповіддю: «А що мені ще залишається?» [3, с. 203–204].

Сандра постійно перебуває в очікуванні уваги від чоловіка і коли він привіз викрадену картину додому, вона вирішила, що то щось для неї. Її реакція неоднозначна: спочатку мовчазне заціпеніння, потім міміка недовіри, яку автор уточнює: «немов вона не вірила своїм очам» [3, с. 205]. Але ці переживання стосувалися не картини і не образу майбутньої суперниці, а швидше вчинку чоловіка, які можна тлумачити як певне розчаруванням у ньому.

Природня коректність дозволяє їй на деякий час приховати свої почуття («Було видно, що Сандра йому не повірила. Вона лише знизала плечима й повернулася у будинок» [3, с. 205].), однак довіра була зруйнована і жінка потребувала усамітнення. З гіркотою жінка відзначає, що чоловік втрачає до неї інтерес – він не прийшов у подружнє ліжко, «і не шукав, як завжди, її руки» [3, с. 205]. Її думки і фантазія завдають їй ще більшого болю («вона намагалася уявити собі, що він робить там, перед портретом, наодинці перед тим портретом» [3, с. 205]), від якого вона намагається, як дитина, сховатися під ковдру. Поступово ревності затьмарюють здорове сприйняття реальності, коли тиша не заспокоює, а навпаки нагнітає і посилює внутрішню напругу, від якої жінка намагається ніби звільнитися глибоким голосним зітханням і перевіркою чоловіка.

Детлефа вона знайшла біля картини, як і уявляла, однак від її ревного ока не приховалася чергова брехня чоловіка – він удав, що спить. Під час переживання людиною ревності досить важко передбачити, що саме може стати тим подразником, що змусить ревнивця перейти до дії. У випадку з Сандрою цим моментом стає обман чоловіка. Імпульсивна жінка спрямовує свою агресію і на персонаж картини, як суперниці (перевертає картину), і на чоловіка – її уява малює його розчарування, коли він, розплющивши очі, не побачить перед собою Антонію. Вочевидь, цим вчинком дружина робила спробу продемонструвати свої переживання, але чоловік не зреагував: «лежав мовчки» [3, с. 205].

Надалі автор знову описує переживання Сандри крізь призму бачення чоловіка, а вони, як вже переконався читач на початку твору, не зовсім збігаються із дійсністю. Так, «Йому здалося, ніби

його молода Сандра серйозно поставилася до тієї пропозиції, яка була імплементована в картині» [3, с. 205]. Пам'ятаючи опис картини на початку твору, можна припустити, що дружина мала так само прийняти пропозицію присісти на пустий стілець, «імплементувати», тобто «виконувати, здійснювати, запроваджувати в життя» [2, с. 495]. Сумнівним видається доречність використаного дієприкметника, адже частіше цей термін використовується у правовій сфері. Усе це ускладнює розуміння читачем реакції Сандри: «Побачивши вираз відторгнення на лиці Сандри, з яким вона дивилася на Антонію, хоча ту й не було видно в темряві, він тільки ще більше утвердився у своїй думці» [3, с. 205]. Чоловік пересвідчився, що дружина не удає своїх переживань, а серйозно ставиться до ситуації, а отже й жартувати її почуттями не варто.

Серйозність сприйняття картини як суперниці підтверджує і питання дружини у ліжку: «А ця жінка, Детлефе, як довго вона має залишатися тут?» [3, с. 205]. Сандру не захоплює картина як витвір мистецтва, вона прагне позбутися її якомога скоріше, адже відчуває від неї якусь загрозу, яка посилює її внутрішні сумніви і напругу в стосунках із чоловіком.

Дізнавшись правду про викрадення і суму страховки картин, неприязнь молодій дружини лише посилюється. Вона підсвідомо відчуває небезпеку, однак намагається самотужки упоратися зі своїм станом, піддаючись час від часу емоціям, докоряє чоловікові, який все більше приділяє часу і уваги Антонії: «Дивись, та не задивись, – не втрималася від насмішки Сандра» [3, с. 206].

Одного ранку жінка помітила картину у вітальні і, як констатує автор, відчула: «найбільше розчарування та особистий виклик» [3, с. 206]. При цьому найбільше її обурює поведінка чоловіка, адже сам факт того, що він повісив її «потайки, коли вона спала» [3, с. 206] ображає її. Не дивно, що це викликало й хвилю негативу у бік картини: «На якусь мить Сандра сприйняла цю жінку як загарбницю, яка дозволяла собі дивитися на неї холодно і презирливо, зі зверхністю, для якої не існувало пояснення» [3, с. 206] – затьмарена накопиченими ревностями уява ще більше поглиблювала переживання: «від цього погляду в неї спалахнула лють» [3, с. 206]. Привертає увагу добір слова перекладачем на позначення стану персонажа – найвищий щабель злості – лють. При цьому, дружина робить ще одну спробу донести до чоловіка свої почуття невдоволення його діями і зневажливим ставленням до неї, прямо заявляючи йому, що «чекає не дочекається», коли

картина покине їх дім. Непохитність і рішучість чоловіка остаточно ламає жінку – вона мовчки виходить з кімнати, тим самим демонструючи прийняття поразки. Тобто доки картина знаходилася у майстерні, жінка мирилася із її присутністю, приймаючи майстерню, як особистий простір чоловіка, а от розміщення її у спільному просторі – порушувало вже її власні.

Тривалий час, жінка приховує свою відверту ненависть до Антонії, спостерігає потай за чоловіком і його прихильністю до Антонії, що загострює ще більше її інтуїцію: «Інтуїція говорила їй, що через цю картину Детлеф змінився» і посилює страх перед майбутнім: «їй самій загрожувала якась втрата» [3, с. 206]. Сандра, переживши усі етапи ревнощів, доходить до останнього – відчаю і плачу, замовчування причин смутку від чоловіка. Констатація емоцій і почуттів персонажа, дає можливість припустити, що, відповідно до класифікації А. Волкової, Сандра перебуває на самому піку афективного глибокого переживання ревнощів, коли «афективні реакції протікають на фоні меланхолічної депресії чи гнівної агресії» [4, с. 53].

Поступово до афективної форми додається поведінкова. Чоловік помічає, що дружина страждає, змінюються й форми виявів ревнощів: з'являються «погрозливі жести, які інколи проривались у неї, коли вона проходила повз картину» [3, с. 206]. Жестикуляційно жінка намагається вести боротьбу за увагу свого чоловіка: застерезливо піднімає руку, присоромлюючи, похитує головою. Найвиразнішою формою вияву невимовного болю є наповнений слізьми погляд. І всі ці форми поступово впливають на чоловіка – він не лише спостерігає і помічає страждання дружини, а й починає співчувати їй.

Кульмінаційним моментом у творі стає ще один незвичний подружній ранок. Агресія ревнощів Сандри сягнула апогею – у відчай вона пошматувала ножем картину з прекрасним обличчям Антонії. Автор не подає перебігу думок жінки, коли вона «лежала на ліжку <...> й ридала» [3, с. 207]: чи шкодувала вона про зіпсований дорогий витвір мистецтва, чи це був стан глибокого відчаю, який вийшов з-під контролю – вона не могла пояснити свого вчинку. Більше того, автор навіть не говорить про те, як влинуло на Сандру повернення картини у музей і чи налагодилися стосунки із чоловіком. Манера З. Ленца надавати право читачеві домислити («уява читача змушена самотійно заповнювати численні текстові проєкції образів, подій та їхнього завершення, відтворених максимально стисло» [5, с. 57]) спостері-

гається в цьому випадку і в зображенні психіки персонажа. Упродовж твору дружина виявляла ревності і бажання позбутися суперниці у вигляді персонажа полотна, тож, той факт, що вона врешті решт знищила її красу і таки картина повернулася у музей можна констатувати як перемогу.

Головного чоловічого персонажа автор зображує відповідно до своїх принципів: «у своїх творах завжди прописував екстремальні ситуації, де людина мусила діяти під шаленим фізичним, моральним або політичним тиском. Де справжній вибір, у сенсі вільного вибору, відсутній, однак людина примушена до дії» [5, с. 171]. Детлефа Крелла письменник ставить у надзвичайну ситуацію, яку йому важко було й уявити, однак, коли вона сталася, він зробив свій вибір – вкрав картину, яка стала для нього символом жіночої краси.

На початку твору перед нами не просто охоронець – закоханий чоловік, почуття якого простежуються у акцентних деталях виявів психіки: хвилювання перед зустріччю: «Заплющував очі, напружувався, намагаючись набрати в легені повітря»; радість від передчуття зустрічі: «посміхався та прискорював свої кроки» [3, с. 203]. Аналізуючи автор констатує, що така хода вже не була схожа на ходу охоронця під час обходу, а на ходу чоловіка, що поспішає на зустріч. Образ на картині просто заворожує чоловіка: «його тягнуло далі. Він мусив привітати Антонію» [3, с. 203]. Стан закоханості описується дедалі більше, доходить до патологічного сприйняття образу як живої коханої людини, з якою можна говорити («часто його губи ворушилися, шепочучи щось Антонії»), піклуватися про неї («кі не один раз він відчував потребу накинути цей блакитний шалик їй на плечі» [3, с. 203]).

Маючи молоду дружину, чоловік не виявляє до неї почуттів любові – ні до шлюбу, ні після. Навпаки, акцент робиться на тому, що подружні почуття для нього повинність, з ними можна жартувати. При цьому Детлеф навіть не здогадується, якого болю завдає такими жартівливими відповідями дружині і чому його почуття для неї важливі.

Чоловічі переживання, пов'язані з картиною автор описує значно детальніше. Його охоплює страх при думці, що картину теж могли викрасти під час пограбування музею: «охоплений несподіваним страхом» і тиха радість, що цього не сталося «полегшено видихнув», «підійшов до портрета, доторкнувся до її щік» [3, с. 204]. Захоплення Антонією настільки сильне, що персонаж досить швидко приймає рішення – вкрати картину, а видати цей злочин за чужий. Спрацював очевидний страх втрати об'єкта кохання, певна доля

навіть ревнощів. У процесі крадіжки спостерігаємо його упевнені і швидкі рухи, що свідчить про свідоме, хоча й «спонтанне рішення» [3, с. 204] скористатися нагодою, щоб привласнити об'єкт кохання.

Надалі читач продовжує спостерігати за дбайливим ставленням охоронця до картини: як обережно він загортає її у плащ-палатку, застеляє багажник лахміттям, обережно переносить у свою майстерню. Почуття власності настільки сильне, що він навіть з дружиною ділитися не бажає, сумнівається чи показувати: «трохи вагаючись, нерішуче відказав він» [3, с. 203], удається до брехні щодо причини появи картини вдома. Інколи читач навіть може сумніватися чи дійсно це почуття закоханості чи просто естетичне задоволення від споглядання картини, особливо, коли Детлеф широко дивується чому Сандрі не хочеться милуватися картиною, адже вона гарна. При цьому чоловік навіть не припускає думки, що у душі дружини зароджуються ревності. Своєю увагою до картини: «Його постійно тягнуло до картини, він міг довго сидіти перед нею, непорушно, задумливо, інколи з такою увагою, ніби хотів щось дізнатися чи чогось очікував» [3, с. 205] він лише загострює переживання дружини.

Бажання і почуття дружини на певний час взагалі стають не важливими для чоловіка, адже всупереч її бажанню, він вивішує портрет Антонії у вітальні, встановлюючи жорстко свої кордони: «Із цим лицем ти можеш змиритися. Поки що вона залишиться тут» [3, с. 206]. При цьому не можна сказати, що чоловікові байдуже до переживань дружини взагалі, адже саме вони стають причиною появи думки про повернення картини, проте, не на довго. Спостерігаючи за муками Сандри, він лише подумки співчуває їй, але не намагається чимось зарадити.

Такі почуття персонажа автор називає «роздвоєними», адже закоханий він був в ідеал жіночої краси – Антонію, а одружений був із Сандрою, яка не розділяла (і не могла розділити) його захоплення, що свідчить про його внутрішню боротьбу і потребу прийняти рішення.

Увесь спектр переживань ображеного чоловіка описано досить детально, без можливості домислювати реципієнту. Пошматована картина викликала спочатку глибокий смуток: «Детлеф простогнав», потім гнів: «стиснув кулаки і скрикнув», потім спробу розділити біль із коханою: «Немов бажаючи відчутти побачене, провів пальцем по порізах, і йому здалося, що його охопив невідомий біль»

[3, с. 207]. Лють його сягає апогею, коли він відчув «бажання відплати» [3, с. 207] і цілковиту рішучість відносно вчинку Сандри. Розпач і ридання дружини, зводить нанівець усі його негативні емоції і змушує «тихо запитати із гиркотою в голосі» [3, с. 207]. Він співчуває, однак навряд чи розуміє відчайдушний вчинок дружини, навпаки, продовжує її допитувати щоб «почути від неї хоч якісь пояснення» [3, с. 207]. Знов таки, автор не подає перебігу думок персонажа, коли він дивиться на заплакану дружину, і читачеві видається неоднозначною причина повернення картини до музею: чи це бажання захистити Антонію від цілковитого знищення чи забезпечення від страждань дружини. Лише маленька деталь: схвальний погляд Антонії, дає можливість припустити, що таємні зустрічі із Антонією у музеї все ж для нього важливіші, аніж почуття Сандри.

Висновки. Інтерпретація психіки персонажа художнього твору в оповіданні З. Ленца «Суперниці» засвідчила надзвичайно складний процес заглиблення автора в переживання персонажів. Особливо уважно описані зміст і форми емоцій і почуттів дружини головного персонажа. Власне аналіз її почуттів досить часто подається крізь бачення чоловіка, що ускладнює їх тлумачення, збільшуючи варіативність. Не спрощує цей процес і гендерний фактор: чоловічий погляд на ревності жінки присутній двічі: авторський і персонажний. При цьому сам чоловік є учасником конфліктної ситуації і причиною хвилювань Сандри. Справжньою першопричиною ревнощів є неупевненість у собі, яка породжує сумніви щодо щирості почуттів чоловіка, а далі додається імпульсивність і обставини. Упродовж всього твору автор простежує процес формування і вияви ревнощів на різних етапах, однак, в критичних моментах твору, здійснити психологічний аналіз почуттів покладає на читача. Загалом, ревності подаються не просто як руйнівний фактор у взаєминах чоловіка і дружини, а швидше як надумане переживання, породжене імпульсивністю і надмірною уявою. Недаремно для образу суперниці автор обирає не реальну жінку, а персонаж картини, при цьому наділяючи її всіма характеристиками суперниці.

Причини хворобливого захоплення Детлефа картиною не аналізується взагалі, адже увагою дружини чоловік не обділений. Упродовж твору часто виникає враження, що це лише почуття, що викликає картина, а не її прекрасний пер-

сонаж. Прояви психіки чоловіка стримані відносно дружини і бурхливі до Антонії, описані більш детально, в різних формах, що дає підставити сприймати ці почуття як почуття закоханого чоловіка, а не захопленого картиною поціновувача мистецтва.

Високий рівень психологічної напруги утримується від початку і до кінця оповідання як у реципієнта, так і у персонажів, що робить твори З. Ленца досить цікавими у плані дослідження психологічних процесів у художньому творі і психологізму твору загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Басняк Т. А. Роман З. Ленца «Перебіжчик»: успіх після провалу або парадокс рецептивної трансгресії. *Питання літературознавства: Науковий журнал*. Чернівці: Рута, 2019. Вип. 99. С. 166–179. URL: https://www.researchgate.net/publication/334553231_The_Novel_by_S_Lenz_Der_Uberlaufer_Success_After_Failure_or_the_Paradox_of_Receptive_Transgression
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Ленц З. Суперниці /переклад Ролік А. *Всесвіт*. №9-10. 2016. С. 203–207.
4. Антонова З. О., Левицька Т. Л., Петяк О. В. Психологічні особливості прояву ревностів як феномену подружнього життя у студентських сім'ях. *International Academy Journal Web of Scholar*. №2 (1(31)). 2019. С. 50–56. URL: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/31012019/6320
5. Басняк Т. А. Пасіонарність малої прози: оповідання Зіґфріда Ленца «Das serbische Mädchen». *Питання літературознавства. Науковий збірник*. Випуск 96. Чернівці, 2017. С. 55–70. URL: <http://pytlit.chnu.edu.ua/article/view/119590/114478>